

Sticka ut eller smälta in?

Linnea Örtenvik

Kandidatarbete vid institutionen för stad och land, SLU Uppsala

Kandidatarbete vid institutionen för stad och land i Uppsala, LA- avdelningen
EX0282 Kandidatarbete i landskapsarkitektur, 2009, 15hp på
landskapsarkitektprogrammet
© Linnea Örtenvik
Titel: Sticka ut eller smälta in?
Nyckelord: Färg, möbler
Handledare: Ylva Dahlman, institutionen för stad och land
Examinator: Malin Eriksson, institutionen för stad och land
Online publication of this work: <http://epsilon.slu.se/>

Introduktion

Många lekplatser i Sverige målas i starka kulörer som rött, blått och grönt. Jag såg en sådan lekplats och började fundera över färger i offentlig miljö. Är lekplatserna färgglada för att barn gillar starka färger eller för att vi *tror* att de gillar starka färger? Passar det verkligen med rött i en lekmiljö när vi vet att den färgen kan upplevas som både stressande och uppiggande?

Dessa frågor ledde till att jag ville fördjupa mig i ämnet färg. Det är ett stort ämne med många inriktningar; hur våra ögon uppfattar färg, hur olika kulörer upplevs psykologiskt, hur man blandar olika färger och så vidare.

Jag har valt att fokusera på möbler i vår utemiljö. Med möbler menar jag föremål som skiljer sig från växtmaterial, husfasader och markmaterial. De har en bestämd funktion; papperskorgar är till för att slänga skräp i och bänkar för att sitta på. Hur upplevs olika kulörer på möbler utomhus? Spelar det någon roll vilken färg en bänk har? Måste färgen smälta in på platsen eller kan den lika gärna sticka ut?

Syftet med arbetet är att undersöka hur färgen på möblerna i vår utemiljö påverkar upplevelsen av platsen de står på.

Metod

För att komma fram till hur färger påverkar oss ägnade jag mig åt litteratur- och platsstudier. Genom litteraturen ville jag ta reda på hur färger påverkar oss och genom att besöka platser ville jag förstå sambandet mellan möbler och färg. Jag pratade med dem som hade ritat platserna eller som varit delaktiga på annat sätt.

Litteraturstudier

Det finns mycket skrivet om färg. Eftersom det är ett så brett område går det att läsa om färg ur till exempel kemistens, fysikerns, biologens, psykologens och arkitektens synvinkel. För att skaffa information till arbetet började jag söka efter litteratur på Stadsbiblioteket i Uppsala. När jag sökte efter böcker i bibliotekets sökmotor skrev jag in ”färger”, ”färg”, ”färg möbler”, ”färg utomhus” och ”färgupplevelse”. Jag läste böcker som handlade om hur vi känslomässigt uppfattar olika färger och vad vi förknippar olika färger med. Jag läste också böcker som handlade om våra instinkter kopplat till färg och hur barn uppfattar färg. En bok som var särskilt viktig i mitt arbete var *Färger i vardagsliv och terapi* av Karl Ryberg (Ryberg, 1999). Där hittade jag mycket fakta om färg kopplat till människors upplevelser, både biologiskt och psykologiskt. Jag använde även Åsa Blombergs examensarbete *Med fokus på färg – modern färgforskning och gestaltning av utomhusmiljöer* (Blomberg, 2000).

Jag sökte information på Internet och använde mig av sökmotorn Google. På det sättet fann jag ett examensarbete av Helen Barrdahl på lärarprogrammet vid Umeå universitet (Barrdahl, 2005). Uppsatsen heter *Bilden som språk* och handlar om hur viktigt det är att lära sig att kommunicera genom bilder. Jag läste den del av hennes arbete som handlade om färg i skolan. Genom min sökning på Internet hittade jag även två tidningsartiklar som båda handlar om vår upplevelse

av färg. De heter *Starka färger dåligt på jobbet* (Lerner, Kantor, 2005) och *Färger påverkar vardagen* (Gaki, 2009).

Två torg

För att konkretisera mitt arbete ville jag studera befintliga platser med avseende på möblernas färg. Med tanke på arbetets storlek ansåg jag det vara rimligt att studera två platser. Jag ville att platserna skulle ha likartad funktion men olika färgsättning så att jag kunde jämföra deras för- och nackdelar. Min inventering har varit subjektiv, det vill säga att jag har utgått ifrån vad jag själv kände och tyckte. Jag valde att studera två torg, ett i Uppsala och ett i Malmö.

Dragarbrunnstorg i Uppsala

Dragarbrunnstorg är ett nyanlagt torg som ligger mitt i centrum. Jag valde den här platsen för att jag tycker att den har en häftig utformning och en speciell färgsättning som skiljer sig från övriga platser i staden. Med häftig utformning menar jag i att platsen har ett enkelt och stilrent uttryck som känns nytänkande och annorlunda i både form och färgsättning. Platsen domineras av en stark kulör och är det enda av sitt slag i Uppsala. Jag dokumenterade platsen genom att skriva ner mina tankar och fotografera. Jag ville ha svar på följande frågor:

1. Hur väl bidrar färgen på möblerna till att markera platsens avgränsning?
2. Känns platsen sammanhängande eller utspridd?
3. Hur förhåller sig färgen till fasaderna och markmaterialet?
4. Tycker jag om platsen?

Drottningtorget i Malmö

Drottningtorget är ett gammalt torg som ligger i den centrala delen av staden. Jag valde den här platsen för att den på många sätt skiljer sig från Dragarbrunnstorg i Uppsala. Det här torget är inte alls färgstarkt och har möblerats mycket sparsamt. Torgets möbler är målade i en mörkgrön kulör som kallas Malmöfärgen. Det är Gatukontoret och Stadsbyggnadskontoret i Malmö som har beslutat att alla Malmös möbler ska målas i en och samma färg. Jag fotograferade torget och de detaljer som jag tyckte var intressanta utifrån följande fyra aspekter:

1. Bidrar omkringliggande byggnader till upplevelsen av platsen?
2. Känns färgsättningen genomtänkt?
3. Passar möblernas färg ihop med omgivningen eller är de kontrasterande?
4. Tycker jag om platsen?

Samtal med landskapsarkitekter och andra ansvariga personer

För att få en annan vinkel på min frågeställning kontaktade jag tre olika personer som varit med och planerat något av de två torgen eller som visste något om kommunens tankar kring färgsättning av möbler i staden. Jag inledde varje samtal med att presentera mig själv och förklara att jag skrev mitt kandidatarbete som handlade om färg på möbler i utomhusmiljö.

Dragarbrunnstorg i Uppsala

Jag kontaktade Sven-Erik Asp¹ på Gatu- och trafikkontoret i Uppsala. Han var projektledare under uppförandet av Dragarbrunnstorg. Jag ställde tre frågor till honom:

1. Hur har ni kommit fram till valet av den röda färgen?
2. Var det meningen att färgen skulle sticka ut?
3. Tror du att den kan uppfattas som stressande?

Jag pratade också med landskapsarkitekten Gustav Jarlöv² som var med och ritade torget. Han jobbar på Whites arkitektkontor i Uppsala. Jag gav honom liknande frågor:

1. Varför valde ni den röda färgen?
2. Ville ni att den skulle sticka ut eller smälta in?
3. Varför fick just den här platsen den färgen?

Drottningtorget i Malmö

Jag kontaktade landskapsarkitekten Maria Sundell Isling³ på Gatukontoret i Malmö. Hon var projektledare för Stadsmiljöprogrammet i Malmö som handlade om att förstärka Malmös identitet och skapa en vackrare stad för både boende och besökare (Isling, Dalman, 1996).

Eftersom Drottningtorget är ett gammalt torg som anlades på 1800-talet kunde jag inte ställa frågor till någon som hade ritat torget. Därför handlade mina frågor till Sundell Isling om hela Malmö stad:

1. Varför har ni begränsat er till en färg på möblerna i Malmö?
2. Hur har ni kommit fram till den valda kulören?

Resultat

Färger påverkar oss biologiskt och psykologiskt

I mina litteraturstudier hittade jag information om hur vi uppfattar färger, hur de påverkar oss biologiskt och vad vi förknippar med olika färger.

Vad betyder färg för oss?

Ryberg skriver att människor berörs och formas av färger i sin omgivning (Ryberg, 1999). Även om det ibland kan vara undermedvetet sätter färger igång våra tankar, minnen, känslor och drömmar. Han menar att färg inte bara har estetiskt och själsligt värde utan också påverkar oss biologiskt och medicinskt. Färg kan till exempel sätta igång våra biologiska instinkter. Ögat reagerar på intryck och de signaler som fortplantar sig snabbast är de som går via synen till hjärnan. Till exempel reagerar vi väldigt snabbt på rött och förknippar det med fara eller beredskap. Detta bekräftas av Blomberg som skriver att rött påkallar vår uppmärksamhet, troligtvis för att vi associerar det med blod. Kanske är det

¹ Sven-Erik Asp, Gatu- och trafikkontoret i Uppsala, telefonsamtal den 23 mars 2009.

² Gustav Jarlöv, White i Uppsala, telefonsamtal den 26 mars 2009.

³ Maria Sundell Isling, Gatukontoret i Malmö, telefonsamtal den 24 mars 2009.

just därför alla varningsskyltar i trafiken är röda. Utan att vi vet om det reagerar vi på den röda färgen och höjer uppmärksamheten. Blomberg menar också att färg är ett bra kommunikationsmedel som till exempel används för att underlätta orientering i staden, både bildligt och bokstavligt. En röd gubbe får oss att stanna vid ett övergångsställ och när vi ser en skylt som säger ”stopp” stannar vi bilen (Lerner, Kantor, 2005).

Ryberg skriver att den mest direkta och lättlästa kombinationen att ta till sig är svart skrift på gul botten. I vardagen finner vi den kombinationen på varningsskyltar och löpsedlar som vill förmedla korta och viktiga meddelanden. Han säger också att ”Färgen står i naturen för livsviktig kommunikation, och om människoögat saknar kulörta hållpunkter blir resultatet förvirring med påföljande skaderisker” (Ryberg, 1999, s 41).

Idag lever vi i en värld där vi dagligen omringas av miljoner färger och vi kan framställa alla färger vi vill. Hos forntidsmänniskorna vördades färgämnen högt. Färg ansågs vara förtrollat med gudomliga krafter och det förknippades med rituell magi. Så småningom blev färg inte längre en trollkonst utan ett respekterat hantverk (Ryberg, 1999).

Hur påverkas vi av olika färger?

Ryberg skriver att kontrasten till färg, när saker i vår omvärld är gråa, får oss att känna nedstämdhet. Precis som att vi upplever enformighet som deprimerande påverkas vi också psykiskt av monotona färgsättningar. Färg kan också få oss att må bra, men ingen vet riktigt i vilken mängd. Ryberg konstaterar att vi är den första generationen som blir utsatta för neonskyltarnas starka färger.

Professor Rikard Küller vid avdelningen för miljöpsykologi vid Lunds tekniska högskola gjorde ett experiment som gick ut på att ett antal personer fick vistas några timmar i rum som var målade i olika färger. Samtidigt mättes aktiviteten i deras hjärnor med hjälp av EEG. ”Det visade sig att en del av personerna, de något mer inåtvända, blev mer stressade än andra av att vistas i rum med starka röda färger” (Lerner, Kantor, 2005). Journalisten Christina Gaki konstaterar att ”Konsekvensen av detta är att någon som mår lite dåligt och är stressad till exempel mår sämre av att sitta på en arbetsplats där väggarna är knallröda” (Gaki, 2009). Hon redovisar resultatet av några amerikanska studier som har visat att inåtvända personer påverkas mer av färg än vad utåtvända personer gör. Gaki menar att på en plats där många personer vistas under en längre tid är dämpade färgsättningar det säkraste kortet (Gaki, 2009).

Detta bekräftas av annan forskare, Jan Janssens, som är docent i miljöpsykologi vid Lunds universitet. Han konstaterar att olika färger kan påverka vår sinnesstämning till en viss grad men exakt hur och hur mycket är mer oklart. Janssens säger att ”Det vi med säkerhet vet är att färger påverkar vår hjärnaktivitet på så sätt att man blir mer stressad av klara, häftiga färger som gult, orange och rött medan mer dämpade färger som blått och grönt har en lugnande effekt” (Gaki, 2009).

Färgupplevelsen är individuell

Människor reagerar olika på samma kulörer, skriver Ryberg. Valet av färg speglar personen, den utåtriktade väljer andra färger än den tillbakadragne. Han säger att det är skillnad mellan barn och vuxna. Vuxna personer kan få

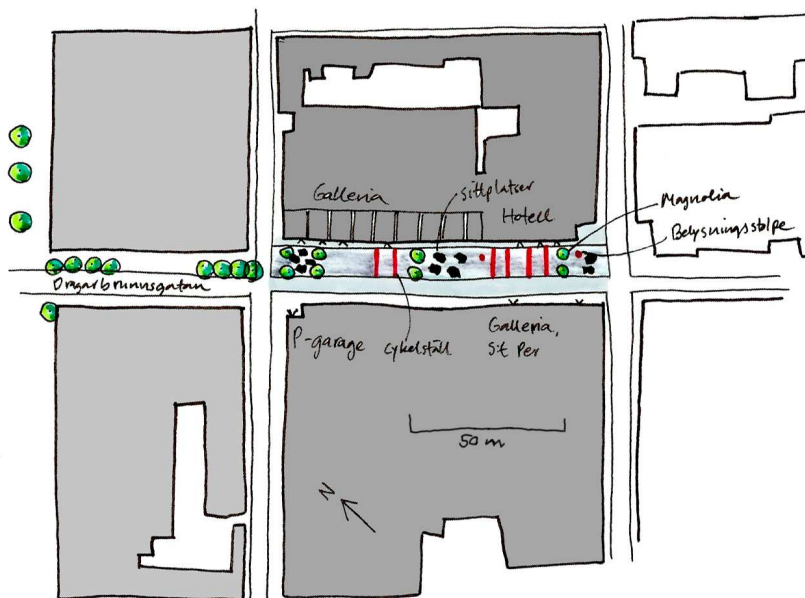
koncentrationssvårigheter i ett rum med mycket mättade och kraftfulla färger. Barn däremot, älskar klara färger och tycks tvärt emot vuxna ha ett behov av att omges av starka kulörer. I sitt examensarbete skriver Barrdahl att "färgerna som vi upplevde som positiva när vi var barn ligger till grund för hur vi upplever färger som vuxna" (Barrdahl, 2005, s 18).

Två torg

De två torg som jag tittade på ligger centralt i två stora städer. De är olika i både utformning och färgsättning.

Det färgstarka Dragarbrunnstorget i Uppsala

Torget är långsmalt och avgränsas på långsidorna av galleria Dragarbrunn och Dragarbrunnsgatan. På kortsidorna avgränsas platsen av två bilgator. Flera av husfasaderna som omsluter platsen är i vit eller ljusgul puts. Gallerian är av glas och har ett svart tak och vertikala stålbalkar utmed fasaden. Markbeläggningen på torget består av stora kvadratiska plattor. I den svarta stenbeläggningen finns det utstansade metallpartier som konstnären Ebba Matz har gjort. Dragarbrunnsgatans markbeläggning består av vita rektangulära stenplattor som tydligt avgränsar gatan från torget.

Planskiss över Dragarbrunnstorg.

Platsen präglas av den utmärkande färgsättningen på möblerna. Cykelställen, papperskorgarna och belysningsstolparna är målade i en starkt röd kulör. Möblerna markerar torgytan och skiljer torget från gatan. Mellan cykelställen öppnas ytan för sittplatser och planteringsytor med magnoliaträd. Sittplatserna, som även de är utformade av Ebba Matz, består av stora svarta stenblock med en platt blanklipad sittyta.

Dragarbrunnstorg i Uppsala med gallerian till vänster i bild. En röd soptunna.

Jag upplevde Dragarbrunnstorg som en livfull och händelserik plats. Eftersom torget ligger centralt är det många människor som uppehåller sig eller passerar förbi det. Jag tyckte att de röda möblerna gjorde platsen intressant och spännande och jag upplevde en tydlig kontrast mellan den röda färgen, markbeläggningen och husfasaderna. Den röda färgen kändes stark och dominerande på platsen samtidigt var den uppiggande och gav ett glatt intryck. Den röda färgen är det starkaste elementet på torget som får det att hålla samman i ett rum. Jag fick en positiv bild av torget och den röda färgen tilltalade mig.

De röda cykelställena är dominerande på platsen och skapar en tydlig kontrast mot markbeläggningen och husfasaderna.

Malmöfärgen sätter prägel på Drottningtorget i Malmö. Drottningtorget är ett öppet långsmalt torg som avgränsas av en låg gul byggnad på ena långsidan och gator på de tre andra sidorna. Den gula byggnaden uppfördes 1818 som ridhus åt ett regemente och inhyser idag Röda Korsets

verksamhet. Huset på långsidan mittemot är en kontorsbyggand från 1960-talet och på torgets båda kortsidor finns ljusa bostadshus från förra sekelskiftet.

Planskiss över Drottningtorget.

Torget markbeläggning består av grå gatsten. Mitt på torget står en fontän i sten och framför den gula byggnaden finns en parkering. På torgets ena kortsida finns en boulebana och på den andra står två stora soptunnor. Soptunnorna som är mörkgröna är placerade i hörnet ut mot gatan. Vid ett övergångsställe i närheten av torget återkommer samma gröna färg på en belysningsstolpe. Möblerna har den typiska mörkgröna Malmöfärgen som är vanlig på bänkar och papperskorgar i många svenska stadsparker.

Drottningtorget i Malmö med den gula regementsbyggnaden i bakgrunden. Foto: Jorchr

Jag upplevde att de gröna soptunnorna inte hörde till platsen. Det var inget fel på själva nyansen, färgen kändes bekväm att titta på och den passade ihop med den gula byggnadens kulör. Däremot hade färgen ingen koppling till platsen. De gröna soptunnorna kunde ha stått på vilket torg som helst i Malmö. Jag tyckte om

stenbeläggningsen på torget och den historiska karaktären som byggnaderna runtomkring bildade.

En grön soptunna som står på torget.

Färgen återkommer på en belysningsstolpe.

Resultat av samtalen

Den röda färgen är inte stressande

Sven-Erik Asp berättade att färgen på möblerna i Uppsala stad vanligen är svart och ibland grå eller stålfärgad. På Dragarbrunnstorg ville man göra något annorlunda och tillsammans med landskapsarkitekterna på White kom man fram till att använda sig av rött. Asp menade att människor gillar färg i sin vardag och att det röda signalerar att det händer något på platsen. Han trodde att färgen upplevs som uppiggande snarare än stressande. Vidare menade han att färgen smälter in bra på platsen och att den passar bra ihop med Dragarbrunnsgatans alla kulörta skyltar. Hans uppfattning var att det finns få negativa röster om färgvalet på torget.

Gustav Jarlov sa att de röda möblerna och den svarta och vita markbeläggningsen är resultatet av ett önskemål från kommunens sida. De ville att platsen skulle präglas av stark kontrast. Han berättade att den röda färgen som valts på möblerna är en vanligt förekommande nyans som bland annat det holländska arkitektkontoret Vest8 har använt sig av i flera projekt.

Dragarbrunnstorg blev inte precis som det var tänkt från början. Det rådde delade meningar mellan de inblandade landskapsarkitekterna på White och gatukontoret gällande cykelställens utformning. Tanken var att cykelställen skulle ha en enkel och rak utformning som skulle upplevas som ett rött streck i markbeläggningsen. De cykelställ som sedan sattes dit var istället kommunens standardsort som målats röda. Jarlov tycker att denna ändring påverkade platsen negativt eftersom cykelställen blev ännu mer markanta vilket i sin tur gjorde färgen mycket mer påtaglig.

Malmöfärgen fungerar som ett grundackord

Maria Sundell Isling på Malmö kommun berättade att den gröna Malmöfärgen fungerar som ett grundackord som tonar ner bänkar och papperskorgar. Hon påpekade att det viktigaste är att man vill ge Malmö en mer attraktiv och festlig framsida och motarbeta känslan av en bakgata.

Sundell Isling menar att färgers psykologiska påverkan är viktig att tänka på när man gestaltar för människor. En genomtänkt färgsättning måste finnas med i planeringen av städer och platser. Hon sa att starka färger kan ge upphov till en visuell stress, att exempelvis rött ljus höjer adrenalinhalten och aktiverar kroppen. Blått verkar däremot lugnande. Om man vill att en plats ska sticka ut ska man använda stora kontraster och signalfärger. Sundell Isling nämner stadsdelen Södervärn i Malmö. Där målades busskurerna på bussterminalen gula.

Diskussion

Människan har aldrig tidigare levt i en värld där hon varje dag utsätts för så mycket färg som idag. Som Ryberg konstaterar är vi den första generationen som utsätts för reklam från neonskyltar och stora bildskärmar. Genom mina studier i ämnet färg har jag fått förståelse för att vi påverkas mycket av färger. Jag har inte lyckats få något entydigt svar om *hur* vi påverkas av alla dessa färgintryck. Det skulle kräva en betydligt större studie.

Människans upplevelse är viktig

När vi som landskapsarkitekter gestaltar en ny plats ska vi då utgå ifrån människan eller från platsen när vi bestämmer färg på möbler? Om vi endast utgår ifrån vilka färger som passar in på platsen kan det leda till att människorna som ska använda platsen inte alls trivs på den. Det kan hända att en viss kulör som passar bra ihop med platsens färgsättning inte alls uppskattas av människorna som använder den. Vi designar platser för människor. Därför borde vi utgå ifrån vad människor tycker och känner om olika färger innan vi beslutar vilka kulörer en plats ska ha. Eftersom det finns ett otroligt spektrum av färger tror jag att det går att hitta nyanser som både tilltalar människor och fungerar ihop med platsen.

Hur upplevs olika kulörer på utrustning utomhus? Ryberg konstaterade att olika färger berör oss på olika sätt och att hur vi reagerar, positivt eller negativt, är individuellt. Det betyder att samma kulör kan ogillas av vissa personer medan andra älskar den. Enligt Barrdahl beror detta på hur vi upplevde färgen som barn. Eftersom alla människor har olika upplevelser av färger så går det inte att hitta en generell färgsättning som alla gillar.

Att sticka ut

För att tydliggöra dessa tankar om färg har jag testat dem på Dragarbrunnstorg i Uppsala. Dragarbrunnstorg har en färgsättning som präglas av en grå ton och en röd kontrastfärg. Det innebär att de som har fått en dålig upplevelse av färgen rött

när de var barn inte kommer att tycka om det här torget. Den här platsen passar helt enkelt inte för alla.

En annan aspekt att vara uppmärksam på som planerare är våra biologiska instinkter. En röd färg kan göra så att adrenalinhalten höjs vilket Sundell Isling påpekade. En höjd adrenalinhalt kan leda till stress men det kan också leda till att man blir mer alert, glad och uppiggad. Jarlov sa att rött, det vill säga en förhöjd adrenalinhalt, bejakar vår köplust och han menade att rött har en positiv effekt när den kopplas till ett handelscentrum. Man kommer kanske att förknippa ”den röda platsen” med shopping vilket leder till att man blir mer köpsugen när man vistas på Dragarbrunnstorg. Så för affärernas del har torget fått precis rätt färg.

Det spelar alltså stor roll vilken färg man väljer att ha på till exempel bänkarna eller cykelställena på ett nytt torg. Uppsalaborna kommer antagligen att reagera olika på de röda cykelställena på Dragarbrunnstorg. Vissa kommer att tycka om dem och andra inte. Jag tror att det viktiga är att ha ett stort utbud av platser med olika färgsättning. På så sätt kan alla hitta en favoritplats i staden där de trivs. Det är ju trots allt omöjligt att genom design tillfredsställa alla önskemål.

Att smälta in

Att måla alla möbler i en stad i samma färg, som i Malmö, gör att platserna i staden binds ihop till en helhet. Färgen blir stadens signatur som skiljer den ifrån andra städer. Sundell Isling beskrev Malmöfärgen som ett grundackord och kanske är det den sortens färg som Gaki beskriver som en dämpad färgsättning. Gaki menar att det är ett säkert kort att välja en färg som inte sticker ut så mycket. Men för en person som inte gillar den gröna Malmöfärgen blir det jobbigt eftersom det är den enda färgen som finns. Nackdelen med att använda en och samma färg i hela staden är att färgen på möblerna inte är anpassad till platsens historia, material, husfasader och karaktär.

Malmöfärgen är Malmö kommuns redskap för att skapa en enhetlig stad och en lugnare stadsbild. Beträktaren ska inte behöva bearbeta alltför skiftande intryck av möblerna i gaturummet (Isling, Dalman, 1996). Samtidigt berättade Sundell Isling om de gula busskurerna vilket visar att det finns undantag även i Malmö.

En positiv aspekt som uppstår när stadens möbler målas i samma färg är att det är lätt att känna igen dem. Man vet vilken färg och form stadens papperskorgar har och behöver på så sätt inte gissa sig till var de står. Ögat reagerar snabbt på kulören vilket gör att man inte behöver gå runt och leta efter papperskorgen när man behöver slänga något. En negativ effekt är att platserna i staden blir likadana och ingen plats blir unik i sin färgsättning. När jag frågade mina vänner i Malmö om de visste någon plats som stack ut i sin färgsättning hade de inget svar. Det kan vara ett bevis på att Malmöfärgen får alla platser att likna varandra och ingen plats är mer speciell än någon annan.

Förutom individens upplevelse av en kulör finns det flera andra aspekter som påverkar upplevelsen av en plats. Det kan till exempel vara känslan av att någonting på platsen är nytt och fräscht eller vetskapen om att någon bryr sig om platsen. En gammal och sliten park med trasiga sittbänkar och nerklottrade papperskorgar ger ett dåligt intryck även om man gillar kulören på möblerna. För att människor ska tycka om sin stad och trivas i sin omgivning så spelar kulören ibland mindre roll. Ett snabbt sätt att förnya staden och göra den mer trivsamt är

så som man har gjort i Malmö. Visst kan det leda till att möblerna inte är anpassade till platsen men det kan bidra till att ge ett trevligare intryck av staden.

Färgstarka lekplatser

Mitt intresse för färg väcktes när jag funderade på färgerna på en lekplats. Jag undrade om barn verkligen gillar starka färger eller om det är något som vi vuxna tror. Ryberg skriver att medan vuxna kan få koncentrationssvårigheter i färgstarka rum verkar starka färger ha motsatt effekt på barn. De vill snarare omge sig med distinkta färger och gillar särskilt rött, blått och grönt. Ryberg konstaterar däremot att barn inte tycker om pasteller och gråtoner. Att måla gungställningar och klätterställningar röda eller blå är alltså ingenting konstigt. De klara kulörerna kan underlätta för barn eftersom de signalerar lekfullhet och förknippas med saker som är till för barn. Det blir då lättare för barnen att förstå vilka platser som är till för dem och var det är okej att leka.

Det är när vi är små som vår uppfattning om olika färger formas. En vuxen person som till exempel gillar röda bänkar har kanske haft en positiv upplevelse av någonting rött i barndomen. Många vuxna har dock en negativ bild av rött. När förändras vår syn på rött till någonting negativt? Ryberg skriver att ett fullt utvecklat och nyanserat färgseende först uppstår i 15-årsåldern. Kanske är det då vi förändras och våra biologiska instinkter får oss att bli stressade av rött?

Gestalta platser i staden på olika sätt

Jag tycker att det är viktigt att vi som gestaltar platser i staden är uppmärksamma när vi väljer färger på möbler. Vi måste ha förståelse för att människor påverkas av färger och att de betyder mycket för oss. Vi måste ha kunskap om hur våra färgval kommer att påverka platsen och människorna som använder den.

Om vi landskapsarkitekter vill tillgodose människors behov bör vi välja en kulör som är knuten till och som kännetecknar platsen. Jag tror inte på det angreppssätt som Malmö kommun använder där alla platser har en och samma färg. Trots att färgen på Dragarbrunnstorg är stark och iögonfallande smälter den in bättre än den gröna Malmöfärgen på Drottningtorget.

Jag menar att det bästa sättet är att gestalta olika platser i staden på olika sätt. Vi är alla olika individer som tycker om olika platser och färger. Att försöka tillgodose människors smak genom att använda en och samma färg tror jag inte fungerar. Det är lätt att tro att en dämpad färg är ett säkert kort för att den inte pockar på någons uppmärksamhet. Konsekvenserna av att använda en färg kan leda till att de som inte gillar färgen inte trivs på någon offentlig plats i staden.

Genom det här arbetet har jag lärt mig att färg är ett viktigt ämne att ha med i gestaltningen av stadens offentliga rum. Som jag märkte i början är färg ett stort ämne och det finns väldigt mycket forskning kring det.

Min förhoppning är att det ska bli en viktigare del i undervisningen så att framtidens landskapsarkitekter ska beakta färgsättningen av möbler när de gestaltar nya platser. Färger kommer alltid att påverka oss och därför är det viktigt att vi har kunskap att skapa gemytliga och behagliga platser som i alla avseenden är anpassade för människor.

Referenser

Tryckta källor:

- Ryberg K. (1999). *Färger i vardagsliv och terapi – En bok om färgernas stimulerande effekt*. Västerås: ICA bokförlag.
- Blomberg Å. (2005). *Med fokus på färg – modern färgforskning och gestaltning av utomhusmiljöer*. Uppsala: Institutionen för landskapsplanering, Ultuna, SLU.
- Isling M, Dalman E. (1996) Malmöfärgen. Malmö: Malmö Stadsbyggnadskontor och Malmö Gatukontor.
- Barrdahl H. (2005) Bilden som språk – om behovet av kommunikation genom bild. Umeå: Institutionen för Estetiska ämnen, Umeå Universitet.

Internet:

- Lerner T, Kantor J. (2005) Starka färger dåligt på jobbet. Artikel. Tillgänglig: <http://www.dn.se/insidan/starka-farger-daligt-pa-jobbet-1.377154>
- Gaki C. (2009) Färger påverkar vardagen. Artikel. Tillgänglig: <http://bjuv.lokaltidningen.se/article/20090316/TEMA/162946142/1788>

Bilder:

- Jorchr. (2006) Tillgänglig: http://sv.wikipedia.org/wiki/Fil:Drottningtorget,_Malmö.jpg
- Om inget annat anges har författaren tagit bilden.